

Sygn. akt I C 899/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: S.S.O. Małgorzata Pilarczyk

Protokolant: sekr. sąd. Magdalena Krystyniak

po rozpoznaniu w dniu 01 kwietnia 2016 r. w Kaliszu

na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) w S.

przeciwko I. B. (poprzednie nazwisko W.)

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej I. B. na rzecz powoda Syndyka Masy Upadłości (...) w S. kwotę 26 912,00 (dwadzieścia sześć tysięcy dziewięćset dwanaście złotych 00/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 24 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
2. oddala powództwo w pozostałej części,
3. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1 880,00 zł. (tysiąc osiemset osiemdziesiąt złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym 1872,00 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
4. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kaliszu kwotę 1.353,00 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt trzy złote 00/100) tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa.

S.S.O. Małgorzata Pilarczyk

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 16 czerwca 2015 r. powód Syndyk Masy Upadłości (...) w S. wniósł o zasądzenie od pozwanej I. W. na rzecz powoda kwoty 112.702,92 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 24 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powód podniósł, że został ustanowiony syndykiem (...) w S., której upadłość likwidacyjną ogłoszono postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 3 lipca 2013 r. uwzględniającym wniosek złożony w dniu 28 grudnia 2012 r. Powód podał, że upadły w 2011 r. zawarł z pozwaną 4 umowy inwestycyjne:

1. umowę z dnia 21.07.2011r. numer (...)na podstawie której pozwana dokonała wpłaty na rzecz upadłej spółki kwoty w wysokości 12 000 zł. a spółka zobowiązała się wobec pozwanej do wypłacania przez okres kolejnych dwunastu miesięcy oprocentowania w wysokości 15% w skali miesiąca, to jest do wypłacania pozwanej co miesiąc kwoty 1 458 zł. netto a w ostatnim miesiącu miał nastąpić zwrot kapitału; spółka dokonała dwunastu wypłat w wysokości po 1 458 zł. każda oraz dokonała „zwrotu kapitału” w kwocie 12 000 zł. to jest łącznie 17 496 zł. z tytułu oprocentowania,
2. umowę z dnia 31.08.2011r. (błąd w oznaczeniu roku zawarcia umowy w pozwie) numer (...)na podstawie której pozwana dokonała wpłaty na rzecz upadłej spółki kwoty w wysokości 50 000 zł. a spółka zobowiązała się wobec

pozwanej do wypłacania przez okres kolejnych dwunastu miesięcy oprocentowania w wysokości 15% w skali miesiąca, to jest do wypłacania pozwanej co miesiąc kwoty 6 075 zł. netto a w ostatnim miesiącu miał nastąpić zwrot kapitału; spółka dokonała dwunastu wypłat w wysokości po 6 075 zł. każda oraz dokonała „zwrotu kapitału” w kwocie 50 000 zł. to jest łącznie 66 825 zł. z tytułu oprocentowania,

3. umowę z dnia 21.10.2011 r. numer (...), na podstawie której pozwana dokonała na rzecz spółki wpłaty w wysokości 30 000 zł. a spółka zobowiązała się wobec pozwanej do zapłacenia salonowi samochodowemu za pozwaną kwoty 120 000 zł. za zakupiony samochód; upadła w wykonaniu umowy wpłaciła na rachunek w dniu 27.04.2012r. pozwanej kwoty 103 000 zł. a w dniu 08.05.2012r. bezpośrednio na rachunek bankowy pozwanej kwotę 17 000 zł., to jest łącznie 120 000 zł.,

4. umowę z dnia 29.12.2011r. numer (...)na podstawie której pozwana dokonała wpłaty na rzecz upadłej spółki kwoty w wysokości 30 000 zł. a spółka zobowiązała się wobec pozwanej do wypłacania przez okres kolejnych sześciu miesięcy oprocentowania w wysokości 20% w skali miesiąca, to jest do wypłacania pozwanej co dwa miesiące kwoty 9 720 zł. netto a w ostatnim miesiącu miał nastąpić zwrot kapitału; spółka dokonała trzech wypłat w wysokości po 6 075 zł. każda oraz dokonała „zwrotu kapitału” w kwocie 30 000 zł. to jest łącznie 29 160 zł. z tytułu oprocentowania.

Pismem z dnia 07.01.2014r. powód wezwał pozwaną do zwrotu kwoty 170 077 zł tytułem zwrotu wypłaconej pozwanej kwoty.

Powód zarzucił, że pozwana w postępowaniu upadłościowym zgłosiła swoją wierzytelność wobec upadłego bez oświadczenia o potrąceniu.

Powód podniósł, iż dochodzona niniejszym pozwem kwota 112 702,92 zł. stanowi różnicę pomiędzy wartością świadczenia wypłaconego pozwanej z tytułu oprocentowania na podstawie wymienionych umów to jest kwotą 113 481 zł. a wartością odsetek maksymalnych wynoszącą 17 778,08 zł. zgodnie z przepisem art. 359 par. 2 zn. 2 k.c. a ponadto na dochodzoną należność składa się także żądanie zwrotu kwota 17 000 zł.

Powód jako podstawę roszczenia odnośnie umów z dnia 21.07.2011r., z dnia 31.08.2011r., z dnia 21.10.2011r. wskazał przepis art. 527 k.c., podnosząc, iż umowy te, w zakresie przekraczającym wysokość odsetek maksymalnych, są bezskuteczne wobec wypełnienia przesłanek z powyższego przepisu ustawy, gdyż działalność upadłego stanowiła tzw. piramidę finansową. Pozwana z każdej kwestionowanej umowy otrzymała zwrot kapitału oraz odsetki. W zakresie odsetek przekraczających odsetki maksymalne (art. 359 § 2² k.c.) należy traktować je jako czynność nieodpłatną, która została dokonana z pokrzywdzeniem masy upadłości. Natomiast świadomość działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli potwierdza prowadzenie śledztwa przeciwko byłemu prezesowi upadłego o popełnienie przestępstwa z prawa bankowego.

Podstawą dochodzenia roszczenia z umowy z dnia 29.12.2011r. są natomiast przepisy art. 127 ust. 1 i art. 134 ustawy „prawo upadłościowe i naprawcze”. Powód podniósł, iż powyższa umowa jest bezskuteczna wobec masy upadłości w zakresie przekraczającym wysokość odsetek maksymalnych na skutek spełnienia przesłanek z art. 127 ust. 1 ustawy „prawo upadłościowe i naprawcze”. Bezskuteczność czynności upadłego wymusza zastosowanie przepisu art. 134 ust. 1 „prawa upadłościowego i naprawczego” zgodnie z którym jeżeli czynność prawna jest bezskuteczna z mocy prawa lub została uznana za bezskuteczną, to wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego, lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości. Powód podniósł, że spełnione są przesłanki z art. 127 ust. 1 p.u.n., gdyż są podobne do przesłanek skargi pauliańskiej, a dodatkowo czynność została dokonana w ciągu roku przed zgłoszeniem wniosku o ogłoszenie upadłości.

Ponadto powód wskazując podstawę dochodzenia roszczenia podniósł, iż dochodzona niniejszym pozwem kwota stanowi nienależne świadczenie wypłacone w oparciu o częściowo nieważne czynności prawne – umowy inwestycyjne, których postanowienia zgodnie z art. 359 par. 2 zn. 2 k.c. w zw. z art. 58 par 1. k.c. są nieważne w zakresie w jakim przewidują wypłatę odsetek przewyższającą poziom odsetek maksymalnych.

W odpowiedzi na pozew złożonej w dniu 24 sierpnia 2015 r. pozwana I. W. (obecnie B.) wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pozwana zarzuciła, że powód nie wykazał dokonania przez upadłego wypłat na rzecz pozwanej. Pozwana zarzuciła także, że nie są spełnione przesłanki art. 127 § 1 p.u.n., gdyż z interpretacji powyższego przepisu w związku z art. 127 par. 3 ustawy „prawo upadłościowe i naprawcze” wynika, iż gdy dłużnik płaci swój dług pieniężny, czynność taka jest bezskuteczna wobec masy upadłości jedynie wówczas, gdyż dług ten jest niewymagalny a zapłata następuje w terminie dwóch miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. W takiej sytuacji ten kto otrzymał zapłatę może w drodze powództwa, lub zarzutu żądać uznania tych czynności za skuteczne, jeżeli w czasie ich dokonania nie wiedział o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości.

Pozwana podniosła, iż za datę dokonywania czynności prawnej w rozumieniu art. 127 p.u. i n. należałoby uznać ewentualnie daty zawierania kolejnych umów inwestycyjnych a zatem bezskuteczne wobec masy upadłości mogłaby być uznana jedynie umowa (...), a zatem Sąd mógłby zasądzić maksymalnie kwotę 25 472,40 zł., o ile art. 127 ust. 3 p.u. i n. nie stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 127 ust. 1 p.u. i n. z czym pozwana się nie zgadza.

Ponadto pozwana zarzuciła, że nieważna czynność prawna nie może być jednocześnie czynnością bezskuteczną (skarga pauliańska). Aby czynność prawna mogła być bezskuteczna najpierw musi być ważna. Jeśli więc powód twierdzi, że umowy inwestycyjne były nieważne i że świadczenia spełnione przez powoda na rzecz pozwanego miały charakter świadczeń nienależnych, nie może jednocześnie twierdzić, że są one bezskuteczne wobec masy upadłości na podstawie art. 127 ust. 1 p.u. i n. lub art. 527 k.c. i dochodzić ich zwrotu na podstawie art. 134 p.u. i n. Ponadto pokrzywdzenie wierzycieli nie może być następstwem nieważnej czynności prawnej. Ponadto czynności prawne powoda na rzecz pozwanej nie miał charakteru bezpłatnego gdyż były świadczeniami pieniężnymi, pozwana nie wiedziała ani też przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, iż powód działał z pokrzywdzeniem wierzycieli.

Ponadto pozwana podniosła ewentualny zarzut przedawnienia roszczeń z nienależnego świadczenia, o ile zostałyby uznane zasadność roszczenia opartego na konstrukcji nienależnego świadczenia. Roszczenie takie przedawnia się bowiem na zasadach ogólnych, co oznacza że biorąc pod uwagę, że nienależne wypłaty związane były z prowadzoną przez powoda działalnością gospodarczą, to przedawniają się one w terminie 3 lat od ich spełnienia, co potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003r. sygn. akt I CKN 316/01, zgodnie z którym roszczenie banku o zwrot kwoty wypłaconej w wykonaniu nieważnej gwarancji bankowej (art. 410 k.c.) jako związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, przedawnia się z upływem trzyletniego terminu (art. 118 k.c.).

Pozwana podniosła także ewentualny zarzut potrącenia wierzytelności zgłoszonych w upadłości w łącznej kwocie powyżej 900 000 zł. z odsetkami.

Pozwana podniosła, że zarzutu potrącenia w postępowaniu upadłościowym nie zgłosiła, gdyż nie wiedziała o istnieniu wzajemnej wierzytelności upadłego (k. 79-93).

Pismem z dnia 4 grudnia 2015 r. powód podał szczegóły dokonania przez upadłego wypłat na rzecz pozwanej z tytułu umów będących przedmiotem niniejszego postępowania. Ponadto powód podniósł, że przedawnienie nie nastąpiło, gdyż trzyletni termin przedawnienia należy liczyć od dnia ogłoszenia upadłości, bowiem wówczas syndyk mógł najwcześniej wezwać pozwaną do zapłaty. Natomiast w przypadku przyjęcia rozpoczęcia biegu przedawnienia w dniu wypłat odsetek to nastąpiło zawieszenie biegu terminu przedawnienia od dnia wykreślenia jedyne go członka zarządu upadłego bez wpisu nowego członka do dnia ogłoszenia upadłości, bowiem brak zarządu spowodował niemożliwość reprezentacji wierzyciela i skuteczne dochodzenie wierzytelności wobec pozwanej (k. 109-118).

Na rozprawie w dniu 11 grudnia 2016r. pozwana ponowiła zarzut potrącenia, podnosząc w pierwszej kolejności zarzut przedawnienia roszczenia z tytułu nienależnego świadczenia w takim zakresie jak w odpowiedzi na pozew. Ponadto uznała, za udowodnioną wysokość roszczenia w takim zakresie jakim powód udokumentował wpłaty na rzecz pozwanej dokumentami załączonymi do pisma z dnia 04 grudnia 2015r. (karta 223 -224)

W załączniku do protokołu z dnia 8 lutego 2016 r. (k. 247-252) pozwana podniosła, że bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się w chwilę spełnienia świadczenia nienależnego i na wymagalność roszczenia nie ma wpływu wiedza powoda o istnieniu roszczenia i zła wiara dłużnika. Ponadto podniosła, że nieuwzględnienie przez powoda zarzutu przedawnienia stanowi nadużycie prawa podmiotowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana I. B. (poprzednie nazwisko W.) nabyła wiedzę o istnieniu firmy (...) w S. w Internecie. Na forach internetowych firma miała pozytywne komentarze i nie figurowała na tzw. „czarnej liście” na stronie Komisji Nadzoru Finansowego. Firma była wypłacalna, wywiązywała się z zawieranych umów, strona firmy była opatrzona znakiem „rzetelna firma”. Pieniądze z umów Firma miała inwestować w restrukturyzację przedsiębiorstw w Polsce i na giełdach towarowych. Pozwana po zaciągnięciu powyższych informacji i po spotkaniu z prezesem firmy w jej siedzibie, która utwierdziła pozwaną w przekonaniu o dobrej kondycji i rzetelności Firmy, postanowiła zainwestować pieniądze.

(dowód: zeznania pozwanej – nagranie 00:20:04-00:37:22 płyta k. 225 i 00:02:48-00:16:37 płyta k. 255)

W dniu 21 lipca 2011 r. (...) sp. z o.o. w S. zawarło z pozwaną umowę inwestycyjną nr (...), zgodnie z postanowieniami której pozwana oddała do dyspozycji powyższej spółki kwotę 12 000 zł na okres 12 miesięcy ze stałą stopą zwrotu 15 % w skali miesiąca wynoszącą kwotę 1 800 zł, z której potrącano podatek od zysków kapitałowych, w efekcie czego kwotę 1 458 zł zobowiązano się wypłacić co miesiąc pozwanej. Kapitalizację środków pozwanej określono raz w miesiącu. Zwrot pomnożonych środków ustalono raz w miesiącu, a zwrot kapitału w ostatnim miesiącu. W § 10 umowy określono, że (...) zobowiązuje się inwestować na terenie kraju z wyjątkiem Giełdy Papierów Wartościowych i Funduszy Inwestycyjnych.

(dowód: umowa – k. 30-33)

W dniu 31 sierpnia 2011 r. (...) w S. zawarło z pozwaną umowę inwestycyjną nr (...), zgodnie z postanowieniami której pozwana oddała do dyspozycji powyższej spółki kwotę 50 000 zł na okres 12 miesięcy ze stałą stopą zwrotu 15 % w skali miesiąca wynoszącą kwotę 7 500 zł, z której potrącano podatek od zysków kapitałowych i w efekcie czego kwotę 6.075 zł zobowiązano się wypłacić pozwanej co miesiąc przez okres obowiązywania umowy. Kapitalizację środków pozwanej określono raz w miesiącu. Zwrot pomnożonych środków ustalono raz w miesiącu, a zwrot kapitału w ostatnim miesiącu. W § 10 umowy określono, że (...) zobowiązuje się inwestować na terenie kraju z wyjątkiem Giełdy Papierów Wartościowych i Funduszy Inwestycyjnych.

(dowód: umowa – k. 34-36)

W dniu 21 października 2011 r. (...) w S. zawarło z pozwaną umowę inwestycyjną nr (...), zgodnie z postanowieniami której pozwana oddała do dyspozycji spółki kwotę 30 000 zł na okres 6 miesięcy i zobowiązała się do zakupu szczegółowo opisanego samochodu H. (...) w salonie (...) w O. o wartości 120 000 zł. (...) zobowiązało w § 5 umowy inwestować na terenie kraju z wyjątkiem GPW i Funduszy Inwestycyjnych, a po upływie 6 miesięcy zapłacić za pozwaną cenę powyższego samochodu, a w razie obniżenia ceny różnicę wypłacić pozwanej.

(dowód: umowa – k. 37-40)

W dniu 29 grudnia 2011 r. (...) w S. zawarło z pozwaną umowę inwestycyjną nr (...). Pozwana oddała do dyspozycji powyższej spółki kwotę 30 000 zł na okres 6 miesięcy ze stałą stopą zwrotu 20 % w skali miesiąca wynoszącą kwotę 6 000 zł, z której potrącono podatek od zysków kapitałowych i w efekcie czego kwotę 9 720 zł zobowiązano się wypłacać pozwanej co 2 miesiące. Kapitalizację środków pozwanej określono raz w miesiącu. Zwrot pomnożonych środków ustalono co 2 miesiące, a zwrot kapitału w ostatnim miesiącu. W § 9 umowy określono, że (...) zobowiązuje się inwestować na terenie kraju z wyjątkiem Giełdy Papierów Wartościowych i Funduszy Inwestycyjnych.

(dowód: umowa – k. 43-46)

W dniu 27 kwietnia 2012 r. (...), w imieniu pozwanej, wpłaciło (...)w O. kwotę 103 000 zł jako cenę powyższego samochodu. W dniu 8 maja 2012 r. (...) wypłaciło pozwanej kwotę 17 000 zł tytułem różnicy ceny samochodu.

(dowód: potwierdzenie przelewu – k. 41, zestawienie obrotów rachunku bankowego – k. 42)

Ponadto z tytułu powyższych umów (...)w S. wypłaciło pozwanej następujące kwoty:

- z tytułu umowy z dnia 21 lipca 2011 r. – kapitał w kwocie 12.000 zł w dniu 23 lipca 2012 r. i odsetki w kwotach po 1 458 zł w dniach: 22 sierpnia 2011 r., 21 września 2011 r., 21 października 2011 r., 21 listopada 2011 r., 20 grudnia 2011 r., 23 stycznia 2012 r., 21 lutego 2012 r., 21 marca 2012 r., 23 kwietnia 2012 r., 21 maja 2012 r., 21 czerwca 2012 r. i 23 lipca 2012 r.

- z tytułu umowy z dnia 31 sierpnia 2011 r. – odsetki w kwotach po 6 075 zł w dniach: 17 października 2011 r., 16 listopada 2011 r., 16 grudnia 2011 r., 16 stycznia 2012 r., 16 lutego 2012 r., 16 marca 2012 r., 16 kwietnia 2012 r., 16 maja 2012 r., 18 czerwca 2012 r., 16 lipca 2012 r. i 16 sierpnia 2012 r.,

- z tytułu umowy z dnia 29 grudnia 2011 r. – kapitał w kwocie 30 000 zł w dniu 02 lipca 2012 r. oraz odsetki w kwotach każdorazowo po 9 720 zł w dniach: 02 marca 2012 r., 02 maja 2012 r. i 02 lipca 2012 r.

(dowód: zestawienie – koperta k. 51, 58, wyciągi z rachunku bankowego upadłego – k. 121-136, 138-149, 151-154)

Odsetki maksymalne wynosiły w skali rocznej:

- 24 % - od 9 czerwca 2011 r. do 9 maja 2012 r.

- 25 % - od 10 maja 2012 r. do 6 listopada 2012 r.

(dowód: wydruk odsetek maksymalnych – k. 59)

Pismem z dnia 6 września 2011 r. Komisja Nadzoru Finansowego zawiadomiła Prokuraturę Rejonową w Stargardzie Szczecińskim o podejrzeniu popełnienia przez (...) w S. przestępstwa z art. 171 ust 1 i 3 ustawy „prawo bankowe” polegające na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób

(dowód: zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa – k. 60-65)

Pozwana w 2012 r. zawierała kolejne umowy z (...) w S. ponownie inwestując środki pieniężne wypłacone z tytułu wcześniejszych umów. Część pieniędzy była od razu przeksięgowana jako wpłata pozwanej na poczet kolejnej umowy. W sierpniu 2012 r. (...) zaprzestało pozwanej wypłat zgodnych z zawieranymi umowami. Pozwana wówczas w Internecie znalazła informacje, że zatrzymano Prezesa (...). Na przełomie sierpnia i września 2012 r. pozwana zawiadomiła Prokuraturę, że nie wywiązano się wobec niej z zawartych umów.

(dowód: zeznania pozwanej – nagranie 00:20:04-00:37:22 płyta k. 225 i 00:02:48-00:16:37 płyta k. 255)

Postanowieniem z dnia 24 września 2012 r. referendarz sądowy Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z urzędu wykreślił z KRS R. O. z funkcji Prezesa Zarządu (...) w S. jedyne go członka zarządu z powodu uprawomocnienia się w dniu 10 października 2011 r. wyroku Sądu Rejonowego w Torunia z dnia 12 października 2011 r. sygn. akt II K 353/11 skazującego R. O. za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

(dowód: odpis pełny KRS – k. 66-69, 201-204, odpis postanowienia – k. 199-200)

Postanowieniem z dnia 3 lipca 2013 r. w sprawie sygn. akt XII GU 2/13 Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie ogłosił upadłość (...) w S. obejmującą likwidację majątku dłużnika. Syndykiem wyznaczono P. W.. Tym samym Sąd uwzględnił wniosek o ogłoszenie upadłości złożony w dniu 28 grudnia 2012 r.

(dowód: odpis postanowienia z uzasadnieniem – k. 20-25, pismo – k. 26)

Pismem z dnia 23 sierpnia 2013 r. pozwana dokonała zgłoszenia wierzytelności wobec upadłego w postępowaniu upadłościowym w kwocie łącznej 923.577,92 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami postępowania, w tym kwoty:

- 82 000 zł wraz z odsetkami od dnia 4 grudnia 2012 r. oraz kosztami procesu w kwocie 4 625 zł orzeczonych nakazem zapłaty Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 4 grudnia 2012 r. sygn. akt I Nc 337/12,

- 120 051,38 wraz z odsetkami z dnia 3 kwietnia 2013 r. (umowa inwestycyjna nr (...)), którą Syndyk uznał co do kwoty 53 799,93 zł.

- 30 100 zł wraz z odsetkami od dnia 30 grudnia 2012 r. (umowa inwestycyjna nr (...)), którą Syndyk uznał co do kwoty 9 036,90 zł.

- 102 050,24 zł wraz z odsetkami od dnia 22 listopada 2012 r. (umowa inwestycyjna nr (...)), którą Syndyk uznał co do kwoty 54 936,44 zł.

- 244 229,77 zł wraz z odsetkami od dnia 12 listopada 2012 r. (umowa inwestycyjna nr (...)), która syndyk uznał co do kwoty 74 481,74 zł.

- 122 900 zł wraz z odsetkami od dnia 1 września 2012 r. (umowa inwestycyjna nr (...)), którą Syndyk uznał co do kwoty 56 258,36 zł.

- 140 246,58 zł wraz z odsetkami od dnia 23 sierpnia 2012 r. (umowa inwestycyjna nr (...)),

- 82 000 zł wraz z odsetkami od dnia 9 listopada 2012 r. (umowa inwestycyjna nr (...)), którą Syndyk uznał co do kwoty 25 040,22 zł.

Syndyk uznał wierzytelności w łącznej kwocie 273 553,60 zł.

(dowód: zgłoszenie wierzytelności – k. 27-28 i 29, 94-96, oświadczenie powoda k. 12)

Prawomocnym postanowieniem z dnia 9 maja 2014 r., sygn. akt I Nc 337/12 Sąd Okręgowy w Katowicach uchylił nakaz zapłaty z dnia 4 grudnia 2012 r. i postanowienie z dnia 10 stycznia 2013 r. w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności oraz zawiesił postępowanie w sprawie.

(dowód: odpis postanowienia – k. 198)

Pismem z dnia 7 stycznia 2014 r., doręczonym pozwanej w dniu 16 stycznia 2014r., powód Syndyk Masy Upadłości (...) w upadłości likwidacyjnej w S. wezwał pozwaną do zapłaty w terminie 7 dni od otrzymania pisma, kwoty 170 044,00 zł. z tytułu wypłaconych jej przez upadłą spółkę środków pieniężnych, z którego to pisma pozwana dowiedziała się o roszczeniach Syndyka wobec niej.

(dowód: wezwanie do zapłaty wraz z dowodem doręczenia – k. 47-53, zeznania pozwanej nagranie 00:09:14 – płyta k. 255, zeznania pozwanej – nagranie 00:20:04-00:37:22 płyta k. 225 i 00:02:48-00:16:37 płyta k. 255)

Pozwana, pismem opatrzonym datą 22 stycznia 2014r. oświadczyła, iż brak jest podstaw do zapłaty żądanej kwoty, z uwagi iż nie miała wiedzy o ogłoszeniu upadłości Spółki, ani wiedzy o podstawie do jej ogłoszenia w momencie zawierania umów.

(dowód: pismo pozwanej k. 54 – 57)

Lista wierzytelności w zakresie uznanych przez Syndyka wierzytelności pozwanej w łącznej wysokości 273 553,60zł została zatwierdzona postanowieniem z dnia 15 stycznia 2016r.

(dowód: pismo Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie sygn. akt. XII G Up 22/13 k. 275 – 276)

Pismami opatrzonymi datą 30 marca 2016r. skierowanymi do Sędziego Komisarza Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie w sprawie sygn. akt. XII G Up 22/13 i XII G U 2/13 oraz Syndyka Masy Upadłości Spółki pozwana złożyła oświadczenie o potrąceniu dwóch przeciwstawnych wierzytelności to jest przysługującej jej wierzycielowi wierzytelności wobec masy upadłości (...) z siedzibą w S. na którą składają się uznane przez Syndyka wierzytelności z tytułu umowy (...) w łącznej wysokości 56 258,36 zł., z tytułu umowy (...) w łącznej wysokości 25 040,22 zł., z tytułu umowy (...) w łącznej wysokości 74 481 74 zł., z tytułu umowy (...) w łącznej wysokości 54 936,44 zł., z tytułu umowy (...) w łącznej wysokości 9 036,90 zł., z tytułu umowy (...) w łącznej wysokości 53 799,93 zł., razem 273 553,60 zł. oraz wierzytelność dochodzona w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Kaliszu co do należności głównej 112 702,92 zł. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 24 stycznia 2014r. do dnia zapłaty oraz ewentualnymi kosztami postępowania, z jednoczesnym oświadczeniem, iż przedmiotowe oświadczenie jest oświadczeniem ewentualnym (nie warunkowym) i nie stanowi uznania roszczenia, a jest składane na wypadek uprawomocnienia się wyroku.

(dowód: oświadczenia o potrąceniu k. 262 – 272 z dowodami nadania)

Ustalony stan faktyczny co do zasady jest niesporny.

Sąd dał wiarę niekwestionowanym przez powoda zeznaniom pozwanej co do tego, iż miała wiedzę o kondycji finansowej Spółki jedynie na podstawie danych z Internetu, wizyty w siedzibie Spółki, która przekonała ją, iż Spółka prawidłowo prosperuje, oraz co do tego, iż pozwana nie miała wiedzy o stanie finansowym i zamiarach upadłej spółki z chwili zawierania umów oraz co do tego, iż o roszczeniach upadłej spółki wobec niej dowiedziała się z pisma Syndyka ze stycznia 2014r. wzywającego pozwaną do zwrotu środków wypłaconych jej przez spółkę. Nie budzą wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności zgromadzone w postępowaniu dowody w postaci dokumentów w zakresie terminów i wysokości wypłaconych środków przez Spółkę na rzecz pozwanej oraz pozostałych dokumentów stanowiących dowody w niniejszej sprawie oraz niekwestionowane przez powoda zeznania pozwanej.

W uchwale z dnia 11 września 2014 r., III CZP 53/14, LEX nr 1504875, Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, iż stopa kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, obok innych stóp procentowych, jest ogłaszana publicznie, w Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego oraz na stronie internetowej (www.nbp.pl), a w związku z tym jest powszechnie znana. Tym samym powszechnie znana i tym samym niewymagająca dowodu jest stopa procentowa odsetek maksymalnych, stanowiąca czterokrotność stopy procentowej kredytu lombardowego NBP. W konsekwencji za niewymagające dowodu uznał Sąd, iż odsetki maksymalne wynosiły 24% w stosunku rocznym w okresie od 9 czerwca 2011 r. do dnia 9 maja 2012 r. i 25% w stosunku rocznym w okresie od 10 maja 2012 r. do dnia 6 listopada 2012 r. Ustalenie wysokości odsetek maksymalnych od wpłaconej przez pozwaną kwoty wymagało jedynie prostych, powszechnie znanych działań arytmetycznych, do czego wystarczające były dane wyjściowe wykazane przez powoda, względnie powszechnie znane. Ponadto pozwana nie kwestionowała zawartego w zestawieniu wyliczenia odsetek maksymalnych, dokonanego przez powoda.

Sąd zważył, co następuje:

Powód dochodzi zasądzenia od pozwanej kwoty 112.702,92 zł z tytułu wypłaconych przez upadłego pozwaną świadczeń pieniężnych w zakresie przekraczającym wysokość odsetek maksymalnych wynikających z przepisu art. 359 § 2² k.c.

Strony łączyły umowy, na podstawie której pozwana uzyskiwała określone w umowach oprocentowanie od kwoty wpłaconego kapitału w ustalonej przez strony wysokości i terminie. Odsetki z trzech umów były wypłacane

pozwaną, a z jednej umowy były wypłacone na poczet ceny samochodu zakupionego przez pozwaną. Bezsprzecznie oprocentowanie należne pozwaną wynikało z czynności prawnej.

W ocenie Sądu charakter prawny umów łączących upadłą spółkę z pozwaną mieści się pomiędzy konstrukcją depozytu nieprawidłowego uregulowanego w przepisie art. 845 k.c. i pożyczki uregulowanej w przepisie art. 720 k.c. Przeniesienie własności środków pieniężnych z możliwością rozporządzania nimi i obowiązkiem zwrotu takiej samej ich ilości za zapłatą wynagrodzenia w formie oprocentowania mieści się w granicach obu konstrukcji. W istocie rozstrzygnięcie, do którego rodzaju należy zaliczyć zawarte przez pozwaną umowy, nie ma większego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem do umowy depozytu nieprawidłowego stosuje się odpowiednio przepisy o pożyczce, a nie budziło wątpliwości Sądu, że niezależnie od oceny konstrukcji umowy, mają do niej zastosowanie przepisy o odsetkach maksymalnych, bowiem świadczenie spółki polegało w istocie na wypłacie odsetek od udostępnionego jej kapitału.

Zgodnie z art. 359 §2¹ i §2² k.c., maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne), a jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne.

Postanowienie umowne, zastrzegające odsetki wyższe od maksymalnych, jest nieważne. Wyrażona w art. 353¹ k.c. zasada swobody umów nie jest nieograniczona, bowiem stosunek prawny nie może sprzeciwiać się m.in. ustawie.

Zgodnie z art. 58 §1 k.c., czynność prawna sprzeczna z ustawą jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W świetle tego przepisu może być zatem tak, że nieważne jest postanowienie umowne, a nie powoduje to nieważności całej umowy. Niewątpliwie zastrzeżenie odsetek wyższych niż maksymalne jest sprzeczne z ustawą. Należy przy tym podkreślić, iż ustawa zakazuje nie tylko pobierania odsetek wyższych niż maksymalne, ale również ich zastrzegania w umowie (por: A. Olejniczak w: „Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część ogólna.” pod red. A. Kidyby; tak również T. Wiśniewski w: „Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia. Zobowiązania.” pod red. J. Gudowskiego). Przepis art. 359 §2² k.c. przewiduje właśnie „inny skutek” w rozumieniu art. 58 §1 k.c., gdyż w miejsce nieważnego postanowienia umownego zastrzegającego nadmierne odsetki wchodzi przepis ustawy, tj. art. 359 §2² k.c., zgodnie z którym należą się odsetki maksymalne (tak również G. Karaszewski w: „Kodeks cywilny. Komentarz.” pod red. J. Ciszewskiego – komentarze LEX’a). Ostatnio powołany przepis ma charakter *lex specialis* w stosunku do art. 58 §3 k.c., co oznacza, że nawet jeżeli bez odsetek przekraczających odsetki maksymalne umowa nie zostałaby zawarta, to i tak umowa pozostaje w mocy. Nie jest zatem nieważna umowa, a jedynie jedno z postanowień umownych, które zostaje zastąpione przepisem ustawy. (por: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 czerwca 2013 r., I ACa 262/13, LEX nr 1349909, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2009 r., II CNP 16/09, LEX nr 603757, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 lipca 2013 r., I ACa 484/13 (www.orzeczenia.ms.gov.pl)).

W konsekwencji świadczenie upadłego na rzecz pozwaną, w zakresie ponad odsetki maksymalne, było nienależne, bowiem postanowienia umowne, w oparciu o które upadły je spełnił, były nieważne i nie stały się ważne po spełnieniu świadczenia (art. 410 §2 k.c.). Wprawdzie nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, jednak pozwana nie dowodziła, że spółka wiedziała, że nie była do świadczenia zobowiązana (czy innym jest powszechna znajomość wysokości odsetek maksymalnych, a czym innym wiedza, że regulacja ich dotycząca ma zastosowanie do umów zawartych przez strony), a nadto nie dotyczy to sytuacji, gdy spełnienie świadczenia nastąpiło w wykonaniu nieważnej czynności prawnej (art. 411 pkt 1) k.c. Na gruncie tego przepisu na równi należy traktować spełnienie świadczenia na podstawie nieważnej umowy ze spełnieniem świadczenia na podstawie nieważnego postanowienia umownego zawartego w ważnej umowie. Skoro zatem pozwana otrzymała świadczenie ponad odsetki maksymalne w wykonaniu nieważnego postanowienia umownego, to jest obowiązana do jego zwrotu, niezależnie od tego, czy upadły wiedział, że do tego świadczenia nie był zobowiązany.

Nawet gdyby przyjąć, iż postanowienie umowne zastrzegające odsetki wyższe niż maksymalne, nie jest nieważne, a jedynie bezskuteczne, w zakresie przekraczającym odsetki maksymalne, to nie ma to znaczenia dla odpowiedzialności pozwanej. Należy bowiem zauważyć, iż wyłączenie możliwości żądania zwrotu świadczenia spełnionego w wykonaniu bezskutecznego postanowienia umowy, byłoby nieakceptowalne. W szczególności czyniłoby na przykład iluzoryczną ochronę konsumentów przed klauzulami niedozwolonymi w sytuacji spełnienia świadczenia na podstawie takiej klauzuli i pozwalałoby na bardzo proste omijanie przepisów o odsetkach maksymalnych.

W ocenie Sądu trafny jest pogląd wyrażony przez Sąd Okręgowy w Łodzi w wyroku z dn. 2.07.2013 r., sygn. akt II C 1693/10, LEX nr 1412352, powtórzony następnie w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dn. 30.04.2014 r., sygn. akt I ACz 1424/14, LEX nr 1496006, iż roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, nawet przy przyjęciu pozytywnej wiedzy o braku obowiązku świadczenia, jest także aktualne w przypadku wykonania nieważnej czynności prawnej (art. 411 pkt 1 in fine k.c.). Sytuację tę odnosić należy poprzez analogię również do spełnienia świadczenia na podstawie bezskutecznego postanowienia umowy, w tym bowiem zakresie nie jest ono wiążące dla świadczącego, nie rodzi dla niego praw ani obowiązków.

Należy również zauważyć, że przed wejściem w życie kodeksowej regulacji odsetek maksymalnych, postanowienia umowne zastrzegające lichwiarskie odsetki uznawano za nieważne jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 58 §2 k.c.) i nie było wówczas wątpliwości co do możliwości zwrotu spełnionego świadczenia, nawet jeśli spełniający miał świadomość, że zapłacone przez niego odsetki rażąco odbiegają od wszelkich poziomów oprocentowania dostępnego na rynku. Wprowadzenie do kodeksu cywilnego instytucji odsetek maksymalnych miało na celu poprawienie sytuacji podmiotów zobowiązanych do zapłaty oprocentowania i z pewnością nie zmierzało do pozbawienia ich uprawnień do zwrotu już zapłaconych nienależnie odsetek.

Skoro zatem świadczenie upadłej spółki względem pozwanej, w zakresie, w jakim przekraczało odsetki maksymalne, było nienależne, to zgodnie z art. 410 §1 k.c. w zw. z art. 405 k.c., pozwana powinna świadczenie w tej części zwrócić.

Z uwagi na okoliczność, iż pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń z tytułu nienależnego świadczenia Sąd dokonał w tym miejscu oceny zasadności podniesionego zarzutu przedawnienia.

Zgodnie z art. 118 k.c., termin przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynosi trzy lata. Z punktu widzenia procesu cywilnego, syndyka uważa się - na zasadzie tzw. podstawienia (subrogacji) - za stronę w znaczeniu procesowym (formalnym); stroną w znaczeniu materialnym pozostaje upadły, będący rzeczywistym podmiotem spornego stosunku prawnego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 4/08, LEX nr 393799). Roszczenie powoda powstało w związku z działalnością gospodarczą prowadzoną przez upadłego. Przyjmując za prawdziwe twierdzenia o charakterze jego działalności jako piramidy finansowej, należy przyjąć, iż powstanie tego roszczenia było zwykłym elementem tej działalności. W związku z tym, roszczenia o zwrot nienależnych świadczeń, powstające z każdą kolejną wypłatą odsetek w poszczególnych miesiącach trwania umów, przedawniają się z upływem trzech lat od dnia, w którym stały się wymagalne (por. również np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2003 r., V CK 24/02, LEX nr 82438).

Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy, w związku z czym znajduje do niego zastosowanie art. 120 §1 zdanie drugie k.c., zgodnie z którym jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Wymagalność roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia powstaje „niezwłocznie” po otrzymaniu przez dłużnika od wierzyciela wezwania do zapłaty. W konsekwencji bieg terminu przedawnienia roszczenia o charakterze bezterminowym rozpoczyna się w dniu, w którym świadczenie powinno być spełnione, gdyby wierzyciel wezwał dłużnika do wykonania zobowiązania w najwcześniejszym możliwym terminie. Pozwana zasadnie podniosła, iż w przypadku roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia staje się ono wymagalne już z chwilą spełnienia świadczenia nienależnego (por. wyrok SN z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 769/00, opublikowany w OSNC 2001/11/166). W konsekwencji Sąd uznał, że termin przedawnienia

należy liczyć od dnia spełnienia świadczenia nienależnego, a więc w niniejszej sprawie od każdorazowej wypłaty na rzecz pozwanej świadczeń z tytułu odsetek.

Powód niezasadnie zatem podniósł zarzut, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia ogłoszenia upadłości, co nastąpiło 3 lipca 2013 r., argumentując swoje stanowisko tym, iż wówczas syndyk mógł najwcześniej wezwać pozwaną do zapłaty. Jak wynika z powyższych rozważań Syndyk nie posiada własnego roszczenia, a jedynie wstępuje w prawa upadłego, a więc nie można przyjąć, iż roszczenie powstało dopiero w dniu ogłoszenia upadłości. Ponadto bezczynność upadłego, który nie wezwał pozwanej do zwrotu nienależnych odsetek nie może wpływać na opóźnienie terminu rozpoczęcia biegu przedawnienia, bowiem dłużnik nie może ponosić negatywnych konsekwencji zaniechania wierzyciela, gdyż podważałoby to sens instytucji przedawnienia. Początek biegu terminu przedawnienia wyznacza możliwie najwcześniejsza czynność upadłego, a nie syndyka. W żadnym przypadku nie można więc przyjąć, aby ogłoszenie upadłości przerywało bieg terminu przedawnienia, czy też otwierało ponowny, drugi termin przedawnienia roszczenia.

W dalszej kolejności Sąd rozważył zasadność podniesionego przez powoda zarzutu zawieszenia biegu przedawnienia.

Zgodnie z art. 121 pkt 4) k.c., bieg przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu co do wszelkich roszczeń, gdy z powodu siły wyższej uprawniony nie może ich dochodzić przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw danego rodzaju - przez czas trwania przeszkody. Zgodnie z obiektywną koncepcją „siły wyższej” do zdarzeń uznawanych za działanie siły wyższej zalicza się zdarzenia zewnętrzne, nieuchronne, nadzwyczajne, niemożliwe do przewidzenia, czyli innymi słowy „przemienne”, takie jak klęski żywiołowe, akty władzy i działania zbrojne. Zdarzenia wskazywane przez powoda nie mają tego rodzaju cech siły wyższej, a w szczególności nie stanowiły one zdarzeń zewnętrznych w stosunku do spółki, ani nie miały charakteru przemienne. Co prawda sąd rejestrowy z urzędu wykreślił z KRS R. O. z funkcji Prezesa Zarządu (...) w S., a więc od dnia 24 września 2012 r. wskazana spółka nie miała organu uprawnionego do reprezentacji, to jednak spółka dysponowała możliwością wyboru innego członka zarządu, który mógł ją skutecznie reprezentować i egzekwować roszczenie od pozwanej. Należy przy tym zauważyć, że nawet skazanie R. O. prawomocnym wyrokiem karnym z dnia 12.10.2011r. nie spowodowało paraliżu działalności spółki, która realizowała zawarte umowy i zawierała kolejne. Jak już podniesiono brak zarządu nie oznacza, że w spółce nie było osób uprawnionych do działania w jej imieniu, w szczególności umocowanych do tego pracowników. Brak zarządu nie był przy tym przeszkodą nie do przezwyciężenia przez spółkę. Okoliczność, że wspólnicy, czy to na zgromadzeniu wspólników, czy też bez jego odbycia, nie podjęli uchwały o powołaniu nowego składu zarządu, nie może być przy tym uznana za zewnętrzną w stosunku do spółki. Nie sposób również podzielić stanowiska powoda, że zachodziła „zasadnicza i usprawiedliwiona przeszkoda w zakresie dochodzenia roszczenia przysługującego spółce”, jako podmiotowi prawa odrębnemu od R. O., co do którego trudno przypuszczać, żeby, będąc założycielem spółki, większościowym udziałowcem i prezesem jednoosobowego zarządu, posiadając pełną świadomość nielegalności prowadzonej działalności o konstrukcji piramidy finansowej, występował z roszczeniami o zwrot nienależnych świadczeń spełnionych w wykonaniu nieważnej czynności prawnej.

Nie był również uzasadniony zarzut powoda, jakoby podniesienie przez pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia stanowiło nadużycie prawa. W orzecznictwie przyjmuje się możliwość zastosowania art. 5 k.c. w stosunku do zarzutu przedawnienia, choć powinno to mieć miejsce wyłącznie w sytuacjach wyjątkowych. Takie wyjątkowe okoliczności nie zachodzą w niniejszej sprawie. Po pierwsze, pozwana w żaden sposób swoim zachowaniem nie przyczyniła się do tego, że powód nie wniósł pozwu przed upływem terminu przedawnienia, nie podejmowała żadnych czynności, które uniemożliwiłyby powodowi dochodzenia roszczeń. Ponadto ogłoszenie upadłości nastąpiło w dniu 3 lipca 2013 r. i wówczas powód został wyznaczony syndykiem masy upadłości spółki. Nastąpiło to zatem na przeszło rok przed upływem trzech lat od wypłacenia pozwanej pierwszej transzy odsetek, natomiast już w styczniu 2014r. powód wzywał już pozwaną do zapłaty, a zatem miał świadomość swojego roszczenia. W związku z tym należy uznać, iż powód miał wystarczająco dużo czasu na analizę umów zawartych przez upadłego i wypłaconych przez niego świadczeń, a w konsekwencji na podjęcie w stosunku do dłużników, w tym do pozwanej, odpowiednich środków prawnych przerywających bieg terminu przedawnienia, chociażby wniosku o zawezwanie do próby ugodowej. Gdyby powód wystąpił z niniejszym powództwem przed sierpniem 2014r. całe roszczenie byłoby nie przedawnione. Poza

tym działanie pozwanej, polegające na zawarciu umowy zastrzegającej dla niej bardzo wysokie oprocentowanie, nie było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a powód nie wskazał żadnej takiej zasady, którą pozwana by naruszyła. Pozwana w żaden sposób nie wymusiła na spółce tak wysokiego oprocentowania, a jedynie skorzystała z przedstawionej przez nią oferty. Ponadto okoliczność, iż przez wiele miesięcy spółka nie miała organu uprawnionego do reprezentowania wynikało z faktu popełnienia przestępstwa oszustwa przez jedyne go członka zarządu spółki. Ponadto wierzyciel prowadzący działalność gospodarczą w sposób zawodowy nie może powoływać się na brak znajomości przepisów dotyczących przedawnienia. Nie bez znaczenia przy tym jest okoliczność, że działalność upadłej spółki polegała na tworzeniu tzw. piramidy finansowej i zachęcaniu bardzo wysokimi zyskami do powierzania tej spółce swoich środków finansowych. W związku z tym upadła spółka świadomie wypłacała pozwanej odsetki wyższe niż maksymalne, aby zachęcić ją do zawierania kolejnych umów i powierzania jej jeszcze większych środków finansowych oraz polecania tego sposobu inwestowania kolejnym osobom, co jej się udało, bo pozwana zawarła kilka kolejnych umów. W konsekwencji upadła spółka nie była zainteresowana dochodzeniem zwrotu nienależnie wypłaconych odsetek i to było przyczyną niezakończono go biegu przedawnienia. Reasumując stwierdzić należy, iż podniesiony zarzut przedawnienia nie stanowi nadużycia prawa podmiotowego.

Powództwo w niniejszej sprawie zostało wytoczone w dniu 16 czerwca 2015 r., (data złożenia pozwu) a zatem przedawnione są roszczenia, których termin przedawnienia rozpoczął się przed dniem 16 czerwca 2012 r., a więc świadczenia wypłacone pozwanej przez upadłego przed wskazanym dniem.

Pozwana z tytułu wykonania przez upadłą spółkę przedmiotowych umów otrzymała świadczenia pieniężne w wysokości przekraczającej wysokość odsetek maksymalnych, to jest:

- na podstawie umowy z dnia 21 lipca 2011 r. za okres od zawarcia umowy do dnia 21 lipca 2012 r. ustalono oprocentowanie od kapitału wynoszące 15 % miesięcznie, a więc 180 % rocznie,
- na podstawie umowy z dnia 31 sierpnia 2011 r. za okres od zawarcia umowy do dnia 31 sierpnia 2012 r. ustalono oprocentowanie od kapitału wynoszące 15 % miesięcznie, a więc 180 % rocznie,
- na podstawie umowy z dnia 21 października 2011 r. z której wynika, iż z tytułu zwrotu kapitału w wysokości 30 000 zł. i odsetek zapłacono za samochód pozwanej i wypłacono jej łącznie kwotę 120 000 zł, a więc odsetki wyniosły 600 % rocznie, gdyż odsetki w ciągu 6 miesięcy osiągnęły wysokość 300 % (90.000 zł odsetek x 100 % / 30.000 zł),
- na podstawie umowy z dnia 29 grudnia 2011 r. za okres od zawarcia umowy do dnia 29 czerwca 2012 r. ustalono oprocentowanie od kapitału wynoszące 20 % miesięcznie, a więc 240 % rocznie.

Tymczasem w okresie od 9 czerwca 2011 r. do 9 maja 2012 r. odsetki maksymalne wynosiły 24 % rocznie (2 % miesięcznie), a następnie 25 % rocznie (2,083 % miesięcznie) w okresie od 10 maja 2012 r. do 6 listopada 2012 r.

Sąd uznał, iż przedawnieniu uległo roszczenie o zwrot świadczenia wypłaconego pozwanej w następującym zakresie:

- w całości z tytułu umowy z dnia 21 października 2011 r., gdyż wypłata świadczeń z tej umowy nastąpiła przed dniem 16 czerwca 2012r.,
- w okresie od 22 sierpnia 2011 r. do 21 maja 2012 r. – z tytułu umowy z dnia 21 lipca 2011 r.,
- w okresie od 17 października 2011 r. do 16 maja 2012 r. – z tytułu umowy z dnia 31 sierpnia 2011 r.,
- w okresie od 2 marca 2012 r. do dnia 2 maja 2012 r. z tytułu umowy z dnia 29 grudnia 2011 r.

A zatem przedawnienie roszczenia o zwrot świadczenia przekraczającego wysokość odsetek maksymalnych nie nastąpiło w następującym zakresie:

- dwie wypłaty z czerwca i lipca 2012 r. w kwotach po 1 458 zł – łącznie 2.916 zł (umowa z dnia 21 lipca 2011 r.),

- trzy wypłaty od czerwca do sierpnia 2012 r. w kwotach po 6 075 zł – łącznie 18 225 zł (umowa z dnia 31 sierpnia 2011 r.),

- jedna wypłata z lipca 2012 r. w kwocie 9 720 zł (umowa z dnia 29 grudnia 2011r.)

Upadła spółka na podstawie wskazanych przepisów ustawy miała obowiązek spełnić świadczenie na rzecz pozwanej w zakresie wypłaty na jej rzecz oprocentowania w wysokości odsetek maksymalnych, a kwoty uzyskane przez pozwaną, ponad wysokość odsetek maksymalnych z tytułu umówionego oprocentowania od kapitału, stanowią świadczenie nienależne i w zakresie w jakim nie uległy przedawnieniu podlegają zwrotowi na rzecz powoda.

Nieprzedawnione są odsetki wypłacone pozwanej w okresie od 16 czerwca 2012 r. do sierpnia 2012 r. W tym okresie wysokość odsetek maksymalnych wynosiła w okresie od 10 maja 2012 r. do 6 listopada 2012 r. 25 % w skali roku.

Umowa z dnia 21 lipca 2011 r. dotyczyła kapitału wpłaconego przez pozwaną w kwocie 12 000 zł na okres roku. Pozwanej wypłacono kwotę 2 916 zł. Odsetki wypłacone w okresie od czerwca 2012 r. do lipca 2012 r. dotyczyły okresu 2 miesięcy. W konsekwencji należna wysokość odsetek wynosiła rocznie 3 000 zł (12 000 zł x 25 %), a więc za 2 miesiące wynosiła 500 zł (3 000 zł rocznie / 6). Zgodnie z umową odsetki miały być pomniejszane o podatek od dochodów kapitałowych w wysokości 19 %. Sąd dokonał więc pomniejszenia odsetek maksymalnych o należny podatek w kwocie 95 zł (19 % x 500 zł). Wobec tego pozwana powinna z tytułu odsetek ze wskazanej umowy za nieprzedawniony okres otrzymać odsetki w kwocie 405 zł (500 zł odsetek maksymalnych minus 95 zł podatku). W konsekwencji powód wykazał zasadność roszczenia z umowy z dnia 21 lipca 2011r. w zakresie zwrotu kwoty 2 511 zł (2 916 zł odsetki wypłacone pozwanej minus 405 zł odsetek maksymalnych po potrąceniu podatku).

Umowa z dnia 31 sierpnia 2011 r. dotyczyła kapitału wpłaconego przez pozwaną w kwocie 50 000 zł na okres roku. Pozwanej wypłacono kwotę 18 225 zł. Odsetki wypłacone w okresie od czerwca 2012 r. do sierpnia 2012 r. dotyczyły okresu trzech miesięcy. W konsekwencji należna wysokość odsetek wynosiła rocznie 12 500 zł (50 000 zł x 25 %), a więc za 3 miesiące wynosiła 3 125 zł (12 500 zł rocznie / 4). Zgodnie z umową odsetki miały być pomniejszane o podatek od dochodów kapitałowych w wysokości 19 %. Sąd dokonał więc pomniejszenia odsetek maksymalnych o należny podatek w kwocie 593,75 zł (19 % x 3 125 zł). Wobec tego pozwana powinna z tytułu odsetek ze wskazanej umowy za nieprzedawniony okres otrzymać odsetki w kwocie 2 531,25 zł (3 125 zł odsetek maksymalnych minus 593,75 zł podatku). W konsekwencji powód wykazał zasadność roszczenia w zakresie zwrotu kwoty 15 693,75 zł (18 225 zł odsetki wypłacone pozwanej minus 2 531,25 zł. z tytułu odsetek maksymalne po potrąceniu podatku).

Umowa z dnia 29 grudnia 2011 r. dotyczyła kapitału wpłaconego przez pozwaną w kwocie 30 000 zł na okres 6 miesięcy. Pozwanej wypłacono kwotę 9 720 zł. Odsetki wypłacone w lipcu 2012 r. dotyczyły okresu 2 miesięcy. W konsekwencji należna wysokość odsetek wynosiła za pół roku 3 750 zł (30.000 zł x 25 % / 2), a więc za 2 miesiące wynosiła 1 250 zł (7.500 zł rocznie / 6). Zgodnie z umową odsetki miały być pomniejszane o podatek od dochodów kapitałowych w wysokości 19 %. Sąd dokonał więc pomniejszenia odsetek maksymalnych o należny podatek w kwocie 237,50 zł (19 % x 1.250 zł). Wobec tego pozwana powinna z tytułu odsetek ze wskazanej umowy za nieprzedawniony okres otrzymać odsetki w kwocie 1 012,50 zł (1 250 zł odsetek maksymalnych – 237,50 zł podatku). W konsekwencji powód wykazał zasadność roszczenia w zakresie zwrotu kwoty 8 707,50 zł (9 720 zł odsetki wypłacone pozwanej minus 1 012,50 zł odsetek maksymalnych po potrąceniu podatku).

Łączna kwota odsetek wypłacona pozwanej, przekraczająca wysokość odsetek maksymalnych to ~ 26 912,00 zł. i w tym zakresie powództwo jest zasadne.

Następnie Sąd rozważył zgłoszony przez pozwaną ewentualny zarzut potrącenia. Pozwana zgłosiła swoje wierzytelności wobec upadłej spółki w postępowaniu upadłościowym. Lista wierzytelności pozwanej wobec upadłego, co do uznanej przez Syndyka kwoty 273 553,60 zł. została zatwierdzona przez Sędziego Komisarza. Wierzytelności pozwanej wobec upadłego nadają się do potrącenia z wierzytelnością powoda, gdyż obie strony są jednocześnie wobec siebie wierzycielami i dłużnikami, a przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze, a obie wierzytelności są wymagalne

i mogą być dochodzone przed sądem a więc są przesłanki z art. 498 § 1 k.c. Na podstawie § 2 art. 498 k.c. potrącenie dokonywa się przez złożenie oświadczenia drugiej stronie, a oświadczenie jest skuteczne od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Pozwana złożyła pierwsze oświadczenie o potrąceniu w toku niniejszej sprawy w odpowiedzi na pozew z dnia 24 sierpnia 2015 r. a następnie w piśmie opatrzonym datą 30 marca 2016r. w postępowaniu upadłościowym.

Oświadczenie powyższe zostało złożone z przekroczeniem terminu prekluzyjnego wynikającego z art. 96 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. „prawo upadłościowe i naprawcze” (Dz. U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) – dalej p.u.i n. Przepis art. 505 pkt 4 k.c. przewiduje możliwość wyłączenia potrącenia przez przepisy szczególne. Bez wątplenia takim przepisem szczególnym jest art. 96 p.u.i n., zgodnie z którym wierzyciel, który chce skorzystać z prawa potrącenia składa o tym oświadczenie nie później niż przy zgłoszeniu wierzytelności. Bezsportna jest okoliczność, że pozwana dokonując w postępowaniu upadłościowym zgłoszenia wierzytelności pismem z dnia 23 sierpnia 2013 r. nie podniosła zarzutu potrącenia i tym samym nie złożyła stosownego oświadczenia o potrąceniu. Dla uznania za zachowany termin do złożenia zarzutu potrącenia w przedmiotowej sprawie nie ma również znaczenia fakt, iż pozwana złożyła oświadczenie o potrąceniu wierzytelności pismami z dnia 30 marca 2016r. skierowanymi do Sędziego komisarza i Syndyka. Jeszcze raz bowiem należy podkreślić, iż ustawodawca w przepisie art. 96 p.u. i n. wprost wymaga złożenia oświadczenia o potrąceniu nie później przy zgłoszeniu wierzytelności.

Sąd podziela podgląd wyrażony w uchwale SN z dnia 23 stycznia 2007 r., III CZP 125/06, iż „dopuszczalne jest zgłoszenie zarzutu potrącenia przez wierzyciela upadłego w procesie wytoczonym przeciwko niemu przez syndyka masy upadłości w sytuacji, gdy przedstawiona do potrącenia wierzytelność została przed wytoczeniem powództwa zgłoszona w postępowaniu upadłościowym wraz z zarzutem potrącenia z wierzytelnością aktualnie dochodzoną przez syndyka.” Natomiast w uzasadnieniu cytowanego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił, że nieuwzględnienie zarzutu potrącenia nie stoi na przeszkodzie późniejszego dochodzenia pozewem w odrębnym procesie przez wierzyciela upadłego roszczenia objętego zarzutem potrącenia. Reasumując Sąd ocenił, że warunkiem koniecznym możliwości skutecznego zgłoszenia zarzutu potrącenia jest zgłoszenie tegoż zarzutu w postępowaniu upadłościowym w terminie określonym w art. 96 p.u.n. W przypadku braku zgłoszenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym dłużnik upadłego w procesie wytoczonym przez syndyka może natomiast bez ograniczeń podnosić zarzut potrącenia. Wierzyciel upadłego decydując się na dochodzenia roszczeń od upadłego w postępowaniu upadłościowym jest związany procedurą upadłościową w tym wskazanym terminem prekluzyjnym. Wykładnia przepisu art. 96 p.u.n. winna być jednoznaczna. Zakreślony przez ustawodawcę termin jest terminem materialno prawnym, z czego należy wynika jednoznaczny wniosek, iż termin ten nie podlega przywróceniu ani przedłużeniu, niezależnie od tego, kiedy wierzyciel upadłego dowiedział się o przysługującej wobec niego upadłemu wierzytelności. Oświadczenie o potrąceniu złożone po upływie powyższego terminu uniemożliwia dokonanie potrącenia. (por: „Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz.” pod red. dr D. Zienkiewicza, 2 wydanie, strona 223 – 225, wyd. C.H. Beck) Pozwana powołuje się na odosobniony pogląd A. J. przedstawiony w Komentarzu do art. 96 p.u.n. opublikowanego w Lex, że brak świadomości zgłaszającego wierzytelność w postępowaniu upadłościowym o wierzytelności upadłego wobec niego pozwala na podniesienie zarzutu potrącenia przez wierzyciela upadłego w procesie wytoczonym przez syndyka. Sąd ocenił, że pozwana nie może się bronić nieznaną powszechnie obowiązujących przepisów kodeksu cywilnego dotyczącego odsetek maksymalnych, gdyż świadomość istnienia roszczenia nie może być rozumiana jako chwila, w której wierzyciel uzewnętrznił roszczenie o zwrot nadpłaconych odsetek wzywając do zapłaty. Poza tym jak już wyżej podniesiono, nie można przywrócić ani przedłużyć terminu z rat. 96 p.u.n. a nie złożenie oświadczenia o potrąceniu w ustawowym terminie nie zamyka pozwanej drogi do dochodzenia roszczeń w odrębnym postępowaniu.

Podsumowując podniesiony zarzut potrącenia, jako nie spełniający warunków z art. 96 p.u. i n. nie został uwzględniony a tym samym powód wykazał zasadność roszczenia zwrotu kwoty 26 912,00 zł z tytułu nieprzedawnionego roszczenia o zwrot odsetek przekraczających wysokość odsetek maksymalnych, jako świadczenia nienależnego.

W konsekwencji Sąd, zasądził od pozwanej na rzecz powoda powyższą kwotę o czym orzekł w punkcie 1 wyroku. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w punkcie 2 wyroku.

W zakresie odsetek Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Powód zażądał odsetek od dnia 24 stycznia 2014 r. i od tej daty Sąd uwzględnił roszczenie odsetkowe. Powód bowiem wykazał, że pismem z dnia 7 stycznia 2014 r. wezwał pozwaną do zapłaty w terminie 7 dni od doręczenia wezwania, które miało miejsce w dniu 16 stycznia 2014 r. Sąd za okres do 31 grudnia 2015 r. zasądził odsetki w wysokości ustawowej, a od dnia 1 stycznia 2016 r. w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (art. 481 § 2 k.c. według stanu prawnego obowiązującego do i od 1 stycznia 2016 r.).

W tym miejscu podnieść należy, iż przedmiotem rozważań Sądu była także zasadność roszczenia w świetle art. 127 ust. 1 i art. 134 p.u.n., art. 527 k.c. i następne.

W ocenie Sądu w ramach przesłanek zakreślonych powyższymi przepisami, umowę należy kwalifikować przy uwzględnieniu jedynie jej ważnych i skutecznych postanowień (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 grudnia 2013 r., I ACa 1088/13, LEX nr 1428246). Natomiast sporny zakres przedmiotowych umów inwestycyjnych w zakresie przekraczającym odsetki maksymalne nie mają waloru skuteczności, gdyż są nienależne, a ich spełnienie nie ma podstawy prawnej w czynności prawnej zmodyfikowanej przez bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa.

Spełnienie przesłanek z art. 527 k.c. Sąd rozważał co do umów zawartych wcześniej niż na rok od złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, to jest odnośnie umów z dnia 21 lipca 2011r., z dnia 31.08.2011r., z dnia 21.10.2011r.

Zgodnie z art. 527 §1 k.c., gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Zgodnie natomiast z art. 531 §1 k.c., uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową. Przepis art. 134 p.u.n. w myśl którego jeżeli czynność upadłego jest bezskuteczna z mocy prawa lub została uznana za bezskuteczną, to co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości, nie jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 531 §1 k.c. Art. 134 p.u.n. znajduje zastosowanie, jeżeli czynność upadłego jest bezskuteczna z mocy prawa lub „została uznana za bezskuteczną”. W tym drugim przypadku chodzi o konstytutywne orzeczenie sądu. Umowy zawarte z pozwaną nie zostały uznane za bezskuteczne orzeczeniem sądu. W żadnym z orzeczeń sądowych, do których powód odwołuje się na poparcie swojego stanowiska, nie wyrażono poglądu, aby syndyk był zwolniony z uzyskania w trybie skargi pauliańskiej orzeczenia o uznaniu umów z pozwaną za bezskuteczne w celu realizacji roszczenia z art. 134 p.u.n. Konieczną przesłanką powództwa o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną (art. 527 k.c.) jest istnienie zaskarżalnej wierzytelności powoda. Natomiast większość wierzytelności powoda jest przedawniona. Zaś w zakresie nieprzedawnionych wierzytelności powództwo nie podlegało uwzględnieniu na podstawie skargi pauliańskiej, gdyż powód dochodzi roszczenia o zapłatę, a nie ustalenia czynności za bezskuteczną wobec masy upadłości, a powództwo z art. 527 k.c. nie stanowi podstawy do zasądzenia roszczenia o zapłatę. Natomiast sam wyrok ustalający bezskuteczność czynności prawnej nie podlega wykonaniu bez tytułu wykonawczego zasądzającego wierzytelność.

W myśl przepisu art. 127 par. 1 p.u. i n. bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, którymi rozporządził on swoim majątkiem, jeżeli dokonane zostały nieodpłatnie albo odpłatnie, ale wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub osoby trzeciej.

Wskazany okres roczny jest konieczną przesłanką bezskuteczności czynności upadłego wobec masy upadłości. Po spełnieniu przesłanek bezskuteczność czynności zachodzi z mocy prawa, więc można od razu wystąpić z pozwem o świadczenie na podstawie art. 134 p.u.n.

Czynnością prawną w rozumieniu powyższego przepisu ustawy jest umowa zawarta w dniu 29.11.2012r. Nie jest natomiast trafny pogląd powoda, iż za bezskuteczne można uznać również czynności faktyczne. Przede wszystkim zaś z istoty czynności faktycznych (faktów) wynika, że nie mogą być one uznane za bezskuteczne. Wypłata odsetek nie stanowi samodzielnej czynności prawnej w rozumieniu art. 127 § 1 p.u.n. Sąd podzielił stanowisko Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2006 r., V CSK 76/06, że wypłata odsetek stanowi spełnienie przez upadłą spółkę szczegółowo określonego w umowie świadczenia (choć wbrew przepisom o wysokości odsetek maksymalnych), a nie jest nową czynnością prawną.

Czynność prawna ma charakter odpłatny, jeżeli strony jej dokonujące otrzymują lub mają otrzymać w zamian korzyść majątkową rozumianą - zarówno obiektywnie, jak i subiektywnie - jako przysporzenie majątkowe (wyrok SN z 24 maja 2012 r., II CSK 546/2011) Czynności prawne nieodpłatne to takie, w wyniku których jedna strona otrzymuje świadczenie majątkowe, druga natomiast nie otrzymuje żadnego świadczenia tego typu." (tak D. Chrapoński w: „Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz.” (red. A.J. Witosz i A.S. Witosz). Spółka otrzymała korzyść majątkową w postaci możliwości korzystania z kapitału pozwanej przez określony w umowie okres. Nie jest istotne to, czy rzeczywiście z tych środków korzystała, a jedynie to, że miała taką możliwość. Jeżeli zatem upadły otrzymuje świadczenie choćby nieekwiwalentne, to nie można uznać czynności prawnej za dokonaną nieodpłatnie. W oparciu o art. 127 ust. 1 p.u.i.n. można kwestionować jej skuteczność tylko jeśli ta nieekwiwalentność jest rażąca, tzn. „gdy wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub dla osoby trzeciej”.

W ocenie Sądu nie sposób natomiast uznać, iż zapłata odsetek maksymalnych w rażącym stopniu przewyższała korzyść majątkową w postaci możliwości korzystania z kapitału pozwanej w wysokości 6 000 zł. przez określony w umowie okres 6 miesięcy, w zamian za wypłatę odsetek maksymalnych z tej umowy, w wysokości zgodnej z ustawą. Jeżeli zatem należnym świadczeniem upadłego była zapłata jedynie odsetek maksymalnych, a powód może domagać się zwrotu odsetek zapłaconych przez upadłego ponad te odsetki, to nie można mówić o bezskuteczności umowy w rozumieniu art. 127 ust. 1 p.u.i.n.

Poza tym zauważyć należy, iż spłata długu przez przysłego upadłego nie może być uznana za bezskuteczną w świetle art. 127 ust. 1 p.u.i.n., jako niespełniająca przesłanki, iż „wartość świadczenia upadłego przewyższała w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub dla osoby trzeciej” z następującej przyczyny. Spłata długu uzyskuje swój ekwiwalent w „zmniejszeniu stanu pasywnego przyszłej masy upadłości do wysokości odpowiadającej spełnionemu świadczeniu”. Należy zwrócić uwagę, iż również ustawodawca dostrzegł, że spłata długu niewymagalnego nie spełnia przesłanek określonych w art. 127 ust. 1 p.u.i.n., skoro w art. 127 ust. 3 p.u.i.n. ujął „również” zapłatę długu niewymagalnego, w myśl którego bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są zabezpieczenie i spłata długu niewymagalnego, dokonane w terminie dwóch miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Spłatę długu niewymagalnego należy z założenia oceniać bardziej negatywnie z punktu widzenia przyszłej masy upadłości. Przy tym, zapłata długu niewymagalnego jest bezskuteczna tylko wtedy, jeśli została dokonana w okresie dwóch miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości, w związku z czym taka zapłata dokonana wcześniej nie byłaby bezskuteczna, a nie można by sięgać w tym przypadku uzupełniająco do art. 127 ust. 1 p.u.i.n. Ponadto art. 127 ust. 3 p.u.i.n. daje „temu, kto otrzymał zapłatę” prawo żądania uznania zapłaty długu niewymagalnego za skuteczną. Prawa takiego nie uzależnia zaś od ekwiwalentności świadczeń a jedynie od tego, aby w czasie ich dokonania wierzyciel upadłego nie wiedział o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości. Przyjęcie zatem, że ta ostatnia czynność spełnia przesłanki z art. 127 ust. 1, prowadziłoby do paradoksu, w którym ten, kto otrzymał spłatę wymagalnego długu byłby w gorszej sytuacji, niż ten, który otrzymał spłatę długu niewymagalnego, gdyż dla tego drugiego czynność ta nie byłaby bezskuteczna gdyby została dokonana w okresie 3-12 miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości, a gdyby została dokonana później, to mógłby żądać uznania ją za skuteczną. Należy jednak podnieść, że uznanie zastrzeżonych odsetek powyżej poziomu maksymalnego jest nieważne, względnie, wg odmiennego poglądu, bezskuteczne. Tym samym nie istniał dług upadłego względem pozwanej w tym zakresie.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd uznał, iż brak jest podstaw do uwzględnienia powództwa na podstawie omówionych powyżej przepisów ustawy i jak już wyżej podniesiono dokonał rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie na podstawie przepisów o zwrocie nienależnego świadczenia w zakresie, w którym roszczenie nie uległo przedawnieniu, o co zostało uprzednio szczegółowo uzasadnione.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Powód przegrał sprawę w 76 %, a pozwana w 24%. Dlatego też zasądzono od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1 880 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym 1872 zł. tytułem kosztów zastępstwa procesowego od uwzględnionej części powództwa. Na koszty postępowania w przedmiotowej sprawie składają się:

- koszty zastępstwa procesowego, które wyniosły po obu stronach procesowych po 3 600 zł. zgodnie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. „w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu” (Dz.U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. „w sprawie opłat za czynności radców prawnych” (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804) i par. 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. „w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu” (Dz. U. Nr z 2013, poz. 461) w zw. z par. 21 i par. 23 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości „ w sprawie opłat za czynności adwokackie” (Dz. U. z 2015 poz. 1064 i inne) - kwoty 17 zł tytułem opłat skarbowych od pełnomocnictw.

W konsekwencji łączne koszty zastępstwa procesowego stron z kosztami opłaty od pełnomocnictwa wyniosły 7 234 zł. Powód powinien ponieść koszty postępowania w kwocie 5 497 zł (7 234 zł x 76 %), a poniósł z kwocie 3 617 zł, więc powinien zwrócić pozwanej koszty w kwocie 1 880 zł (5 497 zł – 3 617 zł) a w ty, 1872 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd obciążył pozwaną kosztami sądowymi w części, gdyż w ok. 24 % przegrała sprawę. Z tego tytułu nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kaliszu kwotę 1 353,00 zł tytułem kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa (24 % x 5 636 zł opłaty).

S.S.O. Małgorzata Pilarczyk